

ශ්‍රී ලංකාවේ උණ වගාවේ ප්‍රධාන ආකාරය

ලියනගේ - ඩී.ඒ. නදීනා සෝමසිංහ,
කෘෂිකර්ම උපදේශිකා,
උද්‍යාන විද්‍යා ජාතික විද්‍යාලය,
වල්පිට

උණ වගාව

අතීතයේ පටන් උණ ශාකය අපේ ජන සමාජයට සමීප ප්‍රයෝජනවත් ශාකයක් වුවත් එය වගාවක් ලෙස නඩත්තු කිරීමක් සිදු කරනු නොලබයි. ශ්‍රී ලංකාව තුළ වගාවක් ලෙස උණ ශාකය ව්‍යාප්තව නොමැති වුවත් අනෙකුත් ආසියානු රටවල්, අප්‍රිකානු රටවල් සහ ලතින් ඇමරිකානු රටවල මහා පරිමාණයෙන් උණ වගාව සිදු කරනු ලබයි.

දැනට ලෝකයේ උණ විශේෂ 1200 ක් පමණ දක්නට ඇති අතර හෙක්ටයාර මිලියන 20 ක පමණ වපසරියක උණ වගාව ව්‍යාප්ත වී ඇත. ලෝකයේ උණ වගා ව්‍යාප්තිය අනුව ප්‍රධාන කලාප 3 කට වෙන් කර ඇති අතර ඉන් ප්‍රධානතම කලාපය සහ උණ වගාවේ මධ්‍යස්ථානය ලෙස සලකනුයේ ආසියානු කලාපයයි. මෙම කලාපයට චීනය, ජපානය, ඉන්දියාව, බංගලාදේශය වැනි රටවල් අයත් වන අතර මෙම කලාපයේ උණ විශේෂ 900 ක් පමණ හෙක්ටයාර මිලියන 18 ක වගා වපසරියක ව්‍යාප්ත වී ඇත. අනෙක් කලාපය ලතින් ඇමරිකානු කලාපය වන අතර ආප්නිචාල, ඇමරිකාව, චෙහියුලාව වැනි රටවල් මෙම කලාපයට අයත් වේ. මෙම කලාපයේ උණ විශේෂ 270 ක් පමණ දැකිය හැකිය. කුඩාම කලාපය අප්‍රිකානු කලාපය වන අතර මොසාමිබික්, සුඩානය, කෙන්යාව, සෙනගාල්, දකුණු අප්‍රිකාව වැනි රටවල් අයත්වේ. මෙහිදී දැකිය හැකි වන්නේ උණ විශේෂ කිහිපයක් පමණි.

උණ ශාකයේ රෙරෙසෝමයෙහි විශාලත්වය අනුව ප්‍රධාන කාණ්ඩ 02 ක් (sympodial/ monopodial) ඇති අතර සියළුම උණ විශේෂ මෙම කාණ්ඩ දෙකෙන් එකකට අයත් වේ. ලෝකයේ ඇති ශාක අතුරින් වැඩිම වර්ධන වේගයක්

පෙන්වන ශාකය උණ ශාකය වන අතර එය පැය 24 ක් වැනි කෙටි කාලයක් තුළදී සෙන්ටිමීටර 20 - 30 සිට සෙන්ටිමීටර 150 - 200 දක්වා උසකට වර්ධනය වීමේ හැකියාව ඇත. මෝසෝ නැමැති උණ විශේෂය (moso bamboo) දින 30 - 40 ක් වැනි කාලයකදී මීටර් 15 - 18 ක් දක්වා උසකට වර්ධනය වේ. උණ වගා කිරීමේදී පළමු වසර තුළ මනා පාලනයකින් නඩත්තු කටයුතු සිදු කිරීමෙන් දෙවන හා තුන්වන වසර තුළදී ආහාර සඳහා උණ ගොඩ ලබා ගත හැකි අතර හතර වන සහ පස් වන වසර තුළදී උණ ශාකය දැව ලෙස සකස් කර ගත හැකි මට්ටමට පැමිණේ. මෙම වගාවක් වසර 60 කට වඩා වැඩි කාලයක් පවත්වා ගත හැකිය.

ශ්‍රී ලංකාවේදී උණ විශේෂ 14 ක් පමණ දැකිය හැකි අතර හෙක්ටයාර 2000 ක පමණ වපසරියක ව්‍යාප්තව ඇත. නමුත් මෙය ස්වභාවික වනාන්තර සහ ගංගා ඉවුරු දෙපස වැනි ස්වභාවික තත්ත්ව යටතේ වූ වපසරියකි. දැනට වගාවක් ලෙස වල්පිට උද්‍යාන විද්‍යා පර්යේෂණ ගොවිපලෙහි අක්කර 05 ක භූමි ප්‍රදේශයක උණ විශේෂ 03 ක් වගා කර ඇත. එනම් *Dendrocalamus*

latiflorus munrus, Dendrocalamus oldhami keng සහ *Bassifera molacanna* යන ආහාර පිණිස යොදා ගන්නා උණ විශේෂයන්ය. ලෝකයේ උණ විශේෂ විශාල ප්‍රමාණයක් ව්‍යාප්තව ඇති අතර ඒවායෙහි දේශගුණික අවශ්‍යතා, වගා ක්‍රම එක් එක් විශේෂයෙන් විශේෂයට වෙනස් වේ.

අතීතයේ පටන් අප සමාජයේ උණ ශාකය විවිධ භාවිතයන් සඳහා යොදා ගෙන ඇතත් අප විසින් මේ වන විටත් භාවිතයට නොගන්නා ප්‍රයෝජනවත් කරුණු කිහිපයක්ම දැකිය හැකිය. ලොව අනෙක් රටවල් තාක්ෂණයේ දියුණුවත් සමග උණ ශාකය විවිධ ආකාරයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගන්නා අතර ශ්‍රී ලංකාවේ එය තවමත් දියුණු තත්ත්වයකට පත්ව නොමැත. එසේ වීමට හේතු ලෙස මෙරට උණ ශාක සම්බන්ධයෙන් පවතින ඇතැම් නීති රීති සහ ඒ පිළිබඳ අවධානයක් යොමු නොවීම දැකිය හැකිය. ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම් කටයුතු වලදී, ගෘහ භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයට, අත්කම් භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයට උණ ශාකය භාවිතයට ගන්නා

අතර කෘෂිකර්මාන්තයේදී වැටවල් සකස් කිරීම, කෘෂි උපකරණ සකස් කර ගැනීම, මැති බෝග වගාවේදී ආධාරක මැති සකස් කිරීම සඳහා උණ ශාක යොදා ගත හැකිය. භූමි අලංකරණයේදී විසිතුරු පැළෑටියක් ලෙස ද, සෙවන ලබා ගැනීම සඳහා ද යොදා ගත හැකි අතර බෑවුම් සහිත ඉඩම් වල සහ ගංගා ඉවුරු දෙපස සිදුවන පාංශු බාදනය වැළැක්වීම සඳහාද උණ ශාකය යොදා ගත හැකිය. උණ ශාකය සහල්ලු බවෙන් යුක්තය. උණ ශාක කඳු යාන්ත්‍රික ක්‍රම මගින් කැබලි කර පසුව සම්පීඩනයට ලක් කර දැව ලෙස සකස් කිරීම සිදු කරනු ලබයි. අනෙකුත් දැව ශාක මෙන් නොව උණ ශාකයේ අධික වර්ධන වේගය නිසා සිටුවා වසර 4 - 5 ක් වැනි කෙටි කලකදී දැව ලෙස යොදා ගැනීමට හැකියාව ඇත. මෙම දැව නොයෙකුත් ගෘහ උපකරණ, මුළුතැන්ගෙයි උපකරණ, විසිතුරු භාණ්ඩ නිපදවා ගැනීමට යොදා ගනු ලබයි. තවද කඩදාසි නිෂ්පාදනයට, ඝනකම් කඩදාසි (particle board) නිෂ්පාදනයට, ලැලි (panels) නිෂ්පාදනයට, සංගීත භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයට ද උණ ශාකය යොදා ගනී. ඉන්ධනයක් ලෙසද උණ ශාකය යොදා ගන්නා අතර මෙමගින් නිපදවා ගනු ලබන අගුරු බොහෝ කාර්යයන් සඳහා යොදා ගනු ලබයි. උණ ශාක කඳෙන් ලබා ගන්නා කෙඳි රෙදි පිළි නිෂ්පාදනයට යොදා ගන්නා අතර ඒ සඳහා ඉහළ වටිනාකමක් ඇත.

තවද උණ විශේෂ කිහිපයක්ම ආහාර ලෙස සකස් කර ගැනීමේ හැකියාව ද ඇත. මෙහිදී අළුතෙන් හට ගන්නා උණ ගොබ අඩි 1/2 ක් පමණ උසකට වර්ධනය වූ විට ආහාර පිණිස සකස් කිරීමට යොදා ගනී. එමෙන්ම වයින් නිෂ්පාදනය සඳහා ද උණ ශාකය යොදා ගනු ලබයි. මෙම විවිධ කාර්යයන් සඳහා විශේෂිත වූ උණ විශේෂ ඇත. කෘෂිකර්මාන්තයට මෙන්ම කර්මාන්ත අංශයෙන් උණ ශාකයෙන් බොහෝ ප්‍රයෝජන ලබාගත හැකි නමුත් තවමත් එය අප රටේ එතරම් දියුණු තත්ත්වයකට පත්ව නොමැත.

විශේෂ සන්නිවේදන : වල්වට උද්‍යාන විද්‍යා පර්යේෂණ ගොවිපලේ
 ගොවිපල කළමනාකරු ඩී. එස්. ඩී. ජය. ඩී. පතිරණ